

Výroční zpráva za rok 2023

Vznik, poslání a organizace sdružení

Cílem spolku je zachování a rozvíjení přírodních a estetických hodnot zdejší krajiny, ochrana přírody a kulturních památek.

Dnešní spolek „Zachovalý kraj, z. s.“ (zapsaný spolek) vznikl v lednu r. 2001 podle tehdejšího zákona o sdružování jako Občanské sdružení Zachovalý kraj. Byl založen na základě petice občanů Nadějkova proti plánované výstavbě hlubinného úložiště radioaktivního odpadu poblíž Chyšek a Vlksic. Členy spolku se postupně stali i obyvatelé dalších obcí, jichž se výstavba úložiště týkala nebo kteří chtěli odpor proti němu podpořit; nakonec měl Zachovalý kraj více než 250 členů nejen z Nadějkovska, Jistebnicka a Chyšicka, ale i vzdálenějších měst. V roce 2020 byla místní lokalita „Magdaléna“ vyřazena ze seznamu míst, vhodných pro úložiště. Tím vznikla potřeba více se soustředit na ostatní činnost spolku (brigády, besedy), která probíhala hlavně v Nadějkově, a ponechat na rozhodnutí členů spolku, jak aktivně se chtějí jeho činnosti dále účastnit.

Valná hromada, která se sešla 31. května 2023 v Nadějkově, schválila nové stanovy, které umožňují dvě formy členství: člen spolku (platí členské příspěvky a hlasovací právo) a příznivec spolku (má k dispozici informace o spolku, k jeho hlasu se přihlíží). Předsedkyní spolku byla zvolena Olga Černá, která spravuje web a domlouvá besedy v Čajovně Na stezce, organizaci prací v terénu se věnuje především Jirka Benda a Olga Dušková, o účetnictví spolku se stará Kateřina Mikešová, internetové stránky po technické stránce spravuje Vít Našinec.

O své činnosti spolek pravidelně informuje veřejnost prostřednictvím obecního zpravodaje a vlastních webových stránek.

Úložiště RAO

Základní informace o úložišti a o letošním dění v ostatních lokalitách jsou v příloze této výroční zprávy.

Platforma proti hlubinnému úložišti

Spolek Zachovalý kraj požádal o statut člena – pozorovatele Platformy proti hlubinnému úložišti. Člen – pozorovatel dostává informace o činnosti Platformy a k jeho názorům je přihlédnuto, ale nemá hlasovací právo. Tuto formu čeství zvolila většina spolků, obcí a měst ze záložních lokalit, které nejsou úložištěm bezprostředně ohroženy. Důvodem je možnost Platformě rychlejší a operativnější jednání a dát větší pravomoci lidem ze čtyř lokalit, které na seznamu vhodných míst zůstaly – Březový potok na Plzeňsku, Horka a Hrádek na Vysočině a Janoch u Temelína.

Cesty a stezky

Průběžně se věnujeme údržbě naučné stezky Nadějkovsko a Nadějkovské rodinné stezky, spolupracujeme s Okrašlovacím spolkem při výsadbách stromků a obnově a údržbě dalších cesty

Lidé ze spolku Zachovalý kraj a Okrašlovacího spolku společně s dalšími dobrovolníky na brigádách v roce 2023

- na kalištské cestě vysadili nové hrušně, instalovali houpačku, lavičku a směrovky
- u cesty z Rozhrání na Vysoká draha (u Modlíkova), kterou obnovuje rodina Bendova, vysadili alej bříz a keře (hlohy, kaliny a zimolezy); jabloně a hrušně, vysazené před dvěma lety, doplnili keramickými tabulkami s názvy odrůd; péčí rodiny Bendovy byla na dub u cesty umístěna socha sv. Isidora, patrona proti suchu
- cedule naučné stezky v Sedlištích přesunli na vhodnější místo a vyměnili poškozenou textovou část
- aktualizovali a vyměnili jsme text na ceduli naučné stezky u školy
- do autobusové zastávky v Nadějkově jsme na základě požadavku obce umístili informační cedule o cestách Nadějkovska s mapou

„Čajovna Na stezce“ a lavičky nadějkovských osobností

V Nadějkově pokračujeme s besedami v „Čajovně Na stezce“. V roce 2023 proběhlo osm besed: Pohří Velebit v Chorvatsku (Petr Svoboda), Letec RAF Jan Jeřábek (Martin Strouhal), Jak si sestavit dějiny domu (Tereza Dvořáková), Břehy nejsou na dohled (Jitka Kosíková – Lékaři bez hranic), Nový Zéland, kiwi inspirace (Martina Břeňová), Rodinná plavba kolem svět a Vyšší princip: jak jsme připravovali a vedli prezidentskou kampaň generála Petra Pavla, aneb společné hodnoty stmelují občanskou společnost (Pavla a Michal Nýdrle), Peru (Tomáš Průša).

Dvěma besedám v roce 2023 předcházela vycházka k lavičkám významných osobností Nadějkovska, třetí vycházka se konala v návaznosti na zahradní slavnost v závěru školního roku.

Lavičky ze starých trámů jistebnického kostela, umístěné v minulých letech v Řeháčkovině, na Homolích a vedle kapličky u Hronovy Vesce jsme symbolicky věnovali významným nadějkovským občanům – učitelům Janu Hůrkovi, Antonínu Jandovi a Čeňku Bohuslávkoví, lékaři MUDr. Janu Blabolovi a kronikáři Karlu Jindrákovi – a opatřili je cedulkami s jejich jménem.

Další činnost

- Jirka Benda se příkladně stará o vstavačové louky pod Šichovou Vescí.
- web sdružení na adrese www.zachovalykraj.cz pravidelně aktualizujeme; měl by přinést ucelené informace o dosavadní činnosti sdružení a připravovaných akcích.

Vyúčtování

Příjmy		Výdaje	
zůstatek k 1. 1. 2023	13 324 Kč		
dar Pavla a Michal Nýdrle	25 000 Kč	sázení stromů - pletivo	3 900 Kč
		sázení stromů – kůly, impregnované latě, řezivo	23 949 Kč
členské příspěvky	600 Kč	vratka z příspěvku obce	643 Kč
dobrovolné vstupné v čajovně	8 106 Kč	čajovna – nákup čaje, svíčky	3 449 Kč
		provoz webu	1210 Kč
		tisk, laminování	392 Kč
		poplatky bance	795 Kč
celkem příjmy	33 706 Kč	celkem výdaje	34 338 Kč
zůstatek ke dni 31. 12. 2023	12 692 Kč		

Poděkování všem, kteří nám pomáhají

Okrašlovacímu spolku Nadějkov, spolku Naplaveno, obci Nadějkov, rodině Bendově, Pavle a Michalovi Nýdrle, Janě a Tomášovi Průšovým, Pavlu Dobrovskému, Petru Svobodovi, Tereze Dvořákové, Martinu Strouhalovi, Jitce Kosíkové, Jindrovi Částkovi, Jiřímu Popelkovi, Marii Šittové, Martině Břeňové a všem dalším.

Kontaktní údaje

Zachovalý kraj, zapsaný spolek

sídlo: Kaliště 22, 399 01 Nadějkov

založen: 20. 4. 2001, registrován MV: VS/1-1/46 847/01,

IČO: 265 30 643

č. účtu: 185494739/0300

mail: info@zachovalykraj.cz

www.zachovalykraj.cz

Hlubinné úložiště radioaktivních odpadů

Do roku 2020 bylo Nadějkovsko a Jistebnicko jedním z míst, vytipovaných pro umístění hlubinného úložiště radioaktivních odpadů.

Jedná se zařízení, které by mělo sloužit k definitivnímu uložení radioaktivních odpadů v hloubce asi 500-1000 m, a to na věčné časy - nebezpečnost těchto odpadů se počítá na statisíce let. Hlubinné úložiště není zatím v provozu nikde na světě, staví se v USA (Yucca Mountains v Nevadě) a ve Finsku (Onkalo).

Stavba v ČR by měla mít dvě části – podzemní areál na ploše 306 hektarů v hloubce až jeden kilometr (vzhledem k plánovanému rozšíření jaderných elektráren se diskutuje se o zvětšení na 500 hektarů, tedy na 850 fotbalových hřišť), povrchový areál a překladiště má stát na 20 hektarech. Cena stavby úložiště je odhadována na 110 miliard Kč a její dokončení v r. 2050.

České republice má ukládání všech radioaktivních odpadů i výběr místa pro hlubinné úložiště na starosti organizace Správa úložišť radioaktivního odpadu (SÚRAO), zřizovaná Ministerstvem průmyslu a obchodu. Pro hlubinné úložiště postupně vytypovala devět lokalit, v r. 2020 byl jejich počet snížen na čtyři: Březový potok na Plzeňsku, Janoch u Temelína, Hrádek a Horka na Vysočině. Ostatní, vč. lokality Magdalena na Jistebnicku, zůstaly lokalitami záložními.

Lidé v lokalitách se obávají hlavně úniku radioaktivity při přepravě a ukládání odpadů, kontaminace a „stržení“ spodních vod, zvýšení pravděpodobnosti teroristických útoků, masivního zásahu do krajiny, ztráty atraktivity oblasti pro turisty, poklesu cen nemovitostí a z toho plynoucí změny ve struktuře obyvatel. Na rozdíl od ostatních evropských zemí nemají obce a města u nás možnost účastnit se řízení o povolování jaderných staveb. Nemohou se tedy rozhodnout, za jakých podmínek s průzkumy nebo stavbu úložiště na svém území budou souhlasit, ani průzkumy a stavbu odmítnout. Stát jim slibuje finanční kompenzace, jejich výše je však stále nejasná a není ani zřejmé, kterých obcí by se týkaly.

Odkazy:

Informační skládačka [Radioaktivní odpad: kam s ním?](#)

Rok 2023 – hlavní události

Hlavním tématem roku byl připravovaný zákon o hlubinném úložišti a plánované zahájení geologických průzkumů v lokalitách. Současně probíhají jednání o výstavbě dalších bloků jaderných elektráren, která by vedla k nárůstu množství radioaktivního odpadu.

Zástupci dotčených lokalit usilovali o to, aby v zákoně o úložišti byla posílena pozice obcí v procesu spolurozhodování. Platforma proti hlubinnému úložišti poslala premiérovi Petrovi Fialovi a všem ministryním a ministrům jeho vlády otevřený dopis s tímto požadavkem, starostové se setkali s ministrem průmyslu Josefem Síkelou, který jim slíbil, že do zákona prosadí alespoň spolurozhodující roli obou komor Parlamentu.

V únoru Správa úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) bez ohledu na to, že zákon nebyl zatím schválen, požádala Ministerstvo životního prostředí o stanovení průzkumných území pro vyhledávání hlubinného úložiště vysoce radioaktivních odpadů v lokalitách Březový potok, Hrádek, Horka a Janoch. Finální lokalitu chce SÚRAO vybrat už v roce 2028, ačkoli původně se tak mělo stát až po roce 2030. Tento spěch může ohrožovat budoucnost obyvatel dotčených obcí. Na klíčové geologické práce plánované původně na sedm let zbude sotva poloviční čas. Není připravena metodika výběru, ani nejsou stanoveny minimální požadavky na informace, bez jejichž zjištění nebude možné výběr místa pro úložiště uzavřít. Obce nemají k dispozici projekty geologických prací. Některé z obcí se proti tomuto postupu odvolaly.

Den proti úložišti, který se konal 15. dubna v lokalitách Březový potok, Hrádek, Horka a Janoch, připomněl, jak velký vliv na lokality případná stavba bude mít a jak nedostatečná jsou práva dotčených obcí. Mnoho občanů netušilo, že výstavba se nedotkne jen obcí jmenovaných v oficiálních dokumentech, ale i okolních, které nikdy nebudou moci reagovat a nikdy se na ně nedostane i s případnými nejasnými kompenzacemi.

V květnu přesto zákon o úložišti prošel prvním čtením v Poslanecké sněmovně, aniž by byly jakkoli zohledněny pozměňovací návrhy na posílení role obcí.

V červnu se k Platformě proti úložišti připojily další čtyři obce. Celkový počet jejích členů je dnes 55 (38 obcí a 17 spolků).

V listopadu Poslanecká sněmovna schválila zákon o úložišti ve znění, které je pro obce zklamáním. Poslanci odmítli jak návrhy na posílení postavení dotčených obcí při rozhodování o úložišti, tak návrh na spolurozhodující roli Parlamentu, kterou starostům osobně slíbil ministr průmyslu Jozef Síkela. O umístění úložiště by tak rozhodovala jen vláda. Senátoři v prosinci vrátili zákon zpět do Poslanecké sněmovny s tím, že spolurozhodující roli obou komor Parlamentu chtějí do zákona vrátit.

V únoru roku 2024 však Poslanecká sněmovna přehlasovala Senátu zákon schválila v původním znění a následně ho podepsal prezident. V platnost by měl vstoupit od 1. 7. 2024.

Odkazy:

[Zákon 53/2024 Sb. o řízeních souvisejících s hlubinným úložištěm radioaktivního odpadu](#)

web [Nechceme úložiště](#)

web [Platformy proti hlubinnému úložišti](#)